





1729.

1. ^{a. b.} Bordinellus, Geth. Christianus: De jure viarum publicarum. 2. 2. 1. 1. 1. 1.
2. Bordinellus, Geth. Christianus: De poenis clericorum et eorumque prescriptioes.
3. Bordinellus, Geth. Christianus: Decadem thesorum feudum. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
4. Bergerus, Jo. Gualterus: De Cypri oratoria.
5. Coridon, Franciscus Cordus: De proventus ex jure feudis Germanico.
6. ^{a. b.} Crullius, Christoph Ludov: Puteal Libris ex antiquitate creatum. 2. 1. 1. 1.
7. ^{a. b.} Kemperichus, Victorius Normanus: De natura et divisione rerum in res divini et humani juris illarum que in sacris religioes et sanctas.
8. Krausius, Jo. Godof: De eo, quod justum est circa testes in possessione summorum.



1729.

9. Krausius, Joh. Godtfredus: De causis contumaciae excusantibus.
10. Krausius, Joh. Godtfredus: Dissertationes circa jura et mores reservatorum rusticorum praecipue Misnerorum. vulgo die Auszuge der Bauern-Lenke.
11. Legerus, Augustinus; Primus . . . jureconsultus . . . ad orationem solemnem . . . invitatus ac simul de ficta obligatione erga patientem praefatus.
12. Loescher, Martinus Gotthelf: Medici tabernae de inventionibus remedium.
13. Mencken, Grotz. Ludov. Ord. juridici. — Pro Decano: lectori benedico s. p. d. (ad disputationem solemnem Christophori Henrici Fockers invitatus.)

14 Menckel, Godtf. Ludovicus: Ordinis juridici. . .

Præfatus: lectori honorato s. p. d. (ad
Disputationem Christiani Godfredi Schwenman-
ni inuitat.)

15. Menckel, Godfredus Ludovicus, Ordinis juridici

. . . Præfatus: (ad Disputationem Gottliebii
Hæverdi Pappingi inuitat.)

16. Menckel, Godfredus Ludovicus, Ordinis juridici. . .

Præfatus: ad Disputationem solennem
Augusti Gottlobi Mizi inuitat,

17 Menckel, Godtf. Ludovicus: Dissertatio, . . .

qua singularia quaedam capita doctrinae
de jure jurando in specie de juramentis
minorum et impuberum. . . Defendet.

18 Menckel, Godtf. Ludovicus: Dissertatio . . . De obli-

gatione mariti ex relicto uxoris in quo in-
venerit Jurispr.

19. Menckes, Gottp. Ludw.: De liberorum appellatione in
 causa collateralis negotii non continente
20. Menckes, Gottp. Ludw.: De crimine barathrae
 sive repetundarum.
21. Menckes, Gottp. Ludw.: De modo legatis a scripto
22. ^{ab} Menckes, Gottp. Ludw.: De eo, quod juris est circa
 carceris abscisorum des Schuld. Thunus poenam.
23. Reinkens, Athh. Henr.: De stata causarum matu-
 riorum tempore reformationis
24. Reinkens, Athh. Henr.: De jure positivo universali
25. Veker, Abraham: Deventalis inang. aud. quae multa
 praegrans s'v est secundum factum continens in motu
 verso abortus causa . . . ad d'ceptandum propo-
 natu:
26. Weidler, Joh. Fried et Joh. Guald. Weidler: De traditione
 rerum collata jure naturali et positivo.

1729.

24. Wernher, Fr. Fridericum: De jure excludendi a. I. Casus
et absolute

28. Wernher, Fr. Fridericum: De collatione circa libros
Austriacorum gratia imperatoris

cripto
ca
men
hi
er. 146
ula
1729
pro
tion



[Faint, illegible handwriting in blue ink, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]





20
1778

1729

1/

Q. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA

DE
JURE

V I A R V M
P V B L I C A R V M

QVAM
P R A E S I D E

GEBHARDO CHRISTIANO
BASTINELLERO
JCTO

SAC. REG. MAJ. POLON. AC PRINC. ELECT. SAX.
A CONSIL. AVLAE, CODICIS PROF. PVBL. CVRIAE
PROVINC. ET CONSIST. ECCLES. ELECTOR. SAX.
SCABINATVS ET FACVLTATIS JVRID. ASSESSORE
PATRONO ATQVE PRAECEPTORE AETATEM
DEVENERANDO

IN ILLVSTRI AD ALBIM ACADEMIA

AD DIEM APRIL. MDCCXXIX.

PVBLICAE DISQVISIONI SVBIIICIT
AVCTOR ET RESPONDENS

GEORGIVS ERNESTVS HEIM
HERMANSFELDA - HENNEBERG.

WITTEBERGAE
TYPIS GAEBBAERDTIAE VIDVAE.



DISSERTATIO PUBLICA

DE

V. I. A. R. V. M.

IN PUBLICA

CHRYSTIANO

CHRYSTIANO

IN PUBLICA

CHRYSTIANO

CHRYSTIANO

CHRYSTIANO

CHRYSTIANO





DISSERTATIO JURIDICA
DE
JVRE VIARVM PVBLICARVM
CAPVT I.
 DE VIIS PVBLICIS
ET
 EARVNDEN GENERALI CONSIDERATIONE.

§. I.



Materiam de JVRE VIARVM PVBLICARVM pertractaturus, operae omnino pretium esse existimo, de significationibus Etymologicis, quas Histor. Rom. Scriptores vocabulo: VIA: attribuerunt, nonnulla praemittere. Inueni enim, in acie spatium illud, quod inter milites iam

Significationes Etymologicae vocabuli: Via.

intercedebat, & post illos proxime conficturos, intercedebat, viam dictum fuisse. LIPS. *de Milit. Rom. IV. 1.* Deinde lora illa auro argentoque texta, quibus Romanarum virginum vestes saepenumero exornatae, condecorataeque erant, viae nomine designabant, teste TIBVLL. II. 6. 35.

*Ille gerat vestes tenues, quas foemina Coa
 Texuit auratas disposuitque vias.*



Tandem recentioribus Scriptoribus vocabulum :Via: denotat etiam rotundas illas sedes, siue locum, vbi infima plebs in Spectaculis stare solebat; TERTVLL. *de Spectac.* C. 3. *Vias vocant cardines balteorum per ambitum.* In sensu autem communi apud Germanos Via significat einen Weg, mihi vero in hac praesenti materia denotat die freye Heer- und Land-Strasse.

§. II.

Origo viarum publicorum generalis.

Haudquaquam vero putetis velim, ac si ego opiner, quod statim cum creatione mundi viae publicae existere coeperint, cum multo magis progressu temporis hinc inde stratae, atque multiplicato genere humano, simul multiplicatae fuerint. Etenim alter hanc, alter illam, alter aliam terrae partem, vti ex S. Scriptura certissime patet, occupabat; agros conferebat, colebat, inque suos vltus conuertebat. Sed quo magis genus humanum crescebat, eo maior societas ad crescebat; quo maior autem societas, eo audiori quoque nota inueniendi cupiditate homines flagrabant. Iste delectabatur agricultura, & cum terra, quae nunquam recusat imperium, sed cum vberissima vsura, & maiori cum foenore plerumque, quod accepit, reddere solet, habebat rationem; ille pascebat pecora, vnus alterue omne nouis rebus atque artibus excogitandis impendebat studium.

§. III.

Et specialis per commercia.

Et quanquam, ipsis hominibus paulatim a communione discedentibus, quilibet suam sequeretur familiam, ad sua bona respiciendo, imo paulo post per spiramenta temporum ex paruis istis primordiis ipsa imperia exurgere, distinctaque territoria esse coeperint; mutuum tamen

men nihilominus illud consortium perpetuo perdurabat, ac commune illud foedus, naturae congruens, nec ab ipsa humanitate exui atque dissolui poterat; id quod etiam confirmat GAIUS *L. 9. ff. de J. & J.* Verum enim vero Deus sapientissimo suo consilio tam adcurate omnia ordinavit, ut genus humanum, in diversas orbis partes dispersum, propter indigentiam, inopiamque, sine aliorum ope atque auxilio consistere non posset. Etsi enim quaelibet orbis pars multis & fere omnibus instructa sit bonis; summum tamen Numen dona sua ita distribuit, ut plerumque, quibus rebus haec regio abundaret, altera, & cum primis earum, quae ad amictum, corporisque commoditatem spectabant, indigeret. Opus itaque erat, ut homines inter sese mutuam commercium & reciprocam colerent societatem. Inde ex hac necessaria, magnoque cum emolumento coniuncta, consuetudine commercia, quae primis illis temporibus in mutatione ac permutatione tantum consistebant, profluxisse, nullum prorsus reliquum est dubium.

§. IV.

Ad stabilienda autem, nec non tuenda, commercia requiritur primum, ut omnibus ac singulis liber accessus, & per alterius prouincias, regiones & territoria, transitus concedatur; deinde etiam, ut certa quaedam loca publica, per quae iter facientes commode commeare, nec non res, in commercium venientes, secure transuehi, transmitti atque transportari possint, constituantur.

Ad promouendum commercium requiruntur viae liberae.

§. V.

Vias autem rebus annumerari publicis, (a) quarum

A 3

Hinc omnibus patere debent.

(a) Posses quoque Vias referre ad res communes, Noodt. Probabil. Jur. L. 1.

vſus regulariter omnibus patet, neminique interdici pot-
eſt, conſtat ex earum indole, natura, nec non legibus
corroboratur Romanis *L. 2. ff. ne quid in loc. publ. vel. itin.*
ſiat. Ideo autem dicuntur publicae, quia non tantum in
vſu publico, i. e. vſibus publicis perpetuo, attributae, ſed
quarum ſolum etiam eſt publicum, *VLP. l. c. ff. 21.* Re-
ſtriſta paulatim, vel potius ſublata penitus, populorum
ac gentium libertate, viri omnino prudentiſſimi ſatis cau-
te obſervarunt, nec non perpexerunt, hoc vnum eſſe
neceſſarium, ne viae occluderentur, multo magis omnes
operas, omnes ſumptus, omneque ſtudium ad vias deſi-
gnandas, eas exornandas, atque ita conſervandas, vt v-
nusquisque iis ſecure frui, commodeque commercia ex-
ercere poſſet, ſibi impendendum putarunt.

§. VI.

Cura gen-
tium circa
vias con-
ſervandas
ſumtuofa.

At enim ſive Graecorum, ſ. Indiorum, aliorumue in-
ſpicias vias, nullam rempublicam, praeter Romanam,
nullumque populum, qui publicae iſtius commoditatis,
orbisque ornamenti, ſtudioſior vnquam exiſterit, inueni-
es. Quanta enim magnificentia Romani in viis publicis ſta-
tutas Mercuriales poſuerint, quamque ſplendida monu-
menta exſtrui curauerint, quanto ſtudio per totam Italiam,
quantis ſumptibus atque impenſis, quanta contentione cla-
riſſimi viri, fortiſſimique belli Duces, publicas vias ſtraue-
rint, muniuerint, & lapidibus milliaria, ſummae vtilita-
tis exemplo, diſtinxerint, (b) poſt alios tradit LIPSIVS
de

C. 7. 8. vbi oſtendit, nullum ex veterum Iſtorum mente eſſe diſcrimen
inter res communes & publicas; omnia enim publici vſus ſunt, quorum
innoxia eſt vtilitas, h. e. quando vni ita proſunt, vt vſus non noceat alteri.
(b) Quodſi quis propriis ſumptibus vel nouam viam faciebat, vel veterem
reſciebat, lapidibus nomen ſuum, atque haſce litteras initiales, D. S. P.

de Magnitud. Romae L. III. C. 10. Sed cum alio loco plura de hisce erunt dicenda, merito hic figo pedem, & potius ad ipsam rem me conuerto.

§. VII.

Sunt autem Viae publicae certae territorii portiones, seu loca publica, quae in porrectum, vel etiam anfractum, certis latitudinis finibus ab eo, qui ius constituendi atque publicandi habet, in hunc finem vacua relicta, vt publicum eundi & commeandi vsum praestent; patentia liberimi aditus causa, quorum ductibus omnibus hominibus ibi mutuo conueniendi, & commerciorum ope cunctarum fere terrarum utilitates communicandi, copia datur.

§. VIII.

Dicuntur quoque Viae publicae alias regiae, consularis & militares, germanice *Land- und Heer-Strassen*, quia Reges & Duces belli, qui tempore pacis in Rom. rep. fuere Consules, *L. 2. ff. de Orig. Iur.* per eas exercitus ducebant. Dicuntur Praetoriae eodem sensu, quo Consulares, & βασιλικαί; nam Duces belli quoque et omnes magistratus, ipsique Consules, antiquitus Praetores dicebantur. Conf. HEINECCII *Syntagm. Antiqu. Rom. L. 1. Adpend. n. 99. p. 367.* Militares hanc ob causam vocabantur, quia exitum ad mare, aut in vrbes, aut in flumina publica, aut in aliam viam militarem, siue publicam habebant, *L. 3. ff. de loc. & itin. publ.*

§. IX.

De Sua Pecunia; vel D. S. P. F. De Sua Pecunia Fecit; vel D. S. P. F. C. De Sua Pecunia Faciendum Curavit: insculpi iubebat, quandoquidem vnicuique privato permittebatur, operibus publicis, a semet conditis, nomen inferere, ad prouocandam aliorum liberalitatem, & ad capiendum magnificentiae suae fructum, vtiloquitur Ictus in *L. 2. pr. L. 3. §. 2. L. 7. §. ff. de Operibus publ.*

§. IX.

Earum dif-
ferentia a
vicinalibus
& priuatis
viis, & quid
priuatae.

Vt igitur haec materia eo melius intelligi queat, quomodo videlicet viae priuatae & vicinales a publicis differant, de singulis pauca praelibanda esse putauit. Sunt autem viae priuatae, quae alioqui quoque agrariae, *Feld-Wege*, *Holz-Wege*, adpellantur, quarum solum est alienum, & in quibus ius tantum eundi & agendi nobis competit *L. 2. ff. ne quid in loc. publ. vel itin. fiat*: atque ab ipso *VLPIANO* dupliciter sumuntur, & sunt vel hae, quae ad agros ducunt, per quas omnibus permeare licet, in quas exitur de via consulari; vel hae, quae sunt in agris, vel fundis, quibus imposita est seruitus, vt ad fundum, vel agrum alterius ducant. *l. c. ff. 23.*

§. X.

Quomodo
seruitutes,
iter, actus
& via diffe-
rant.

Hae autem seruitutes dicuntur *Iter*, *Actus*, & *Via*, & differunt inter se quoad maius & minus, & describuntur ab *VLPIANO* *L. 1. pr. ff. de seruit. praed. rust.* scilicet, quod seruitus itineris, *germ. der Fuß-Steig*, sit ius eundi, ambulandi hominis, non etiam iumenta agendi, (c) vel vt *GOTHOFREDVS* ad *b. l. lit. n. iter* est, qua homo itare potest pedes, vel eques, *L. 12. b. t.* Huius seruitutis spatium, quod in legibus Romanis sit determinatum, nullibi reperimus. Communiter duorum pedum esse dicunt, in Sax. autem est trium. *Weichbild. art. 129.* *Actus* german. *die Übers-Trißte*, oder das *Treiben über eines andern Feld* in *cit. L. pr.* ab *VLP.* definitur, quod sit ius agendi pecus per alterius fun-

(c) Haec ipsa tamen significatio huic voci non, nisi inter *Jctos*, competit, ceteroquin etiam intra vrbes plateae vocantur itinera, & extra easdem viae quaeuis, e. c. itinera vrbis. *Seneca Ep. 31.* *Sueton. Caesar. Cap. 84.* *Tacit. Hist. I. 81.* *Senes*, foeminaeque, per tenebras diuersas vrbis itinera-ri domos, plurimi amicorum testa petiuere. *Cornel. Nepos 18. 3.* Hoc eius fuit prudentissimum consilium, vt deuis itineribus milites duceret.

fundum, quamuis insuper etiam ius ducendi vehiculum contineat *L. 7. pr. L. 12. eod.* Latitudo olim erat quatuor pedum, teste VARRONE & FESTO: MENAGIVS *Annoenitar. iur. ciuil. C. 36.* Via dicitur ea, vbi alter per alterius fundum, ius eundi, agendi, vehendi, trahendi lapidem, & quae sunt reliqua, habet. *L. 7. pr. ff. eod.* Huius seruitutis latitudo tam lure Rom. quam Saxon. in porrectum est octo pedum, *L. 8. d. r. Weichbild art. 130.* in anfractum, i. e. vbi flexum, sedecim, *L. c.* Vbi igitur duobus haec seruitus conceditur, latior debet esse via, vt curru currui cedere queat. LVDOVICI in *Doctrin. ff. de Seruit. Praed. rustic. §. 4. Landrecht Libr. II. art. 59.*

§. XI.

Hoc loco notanda est regula: cui competit plus, illi quoque minus competat, necesse est. Qui itaque ius viae in alterius fundo habet, ille quoque seruitutem Actus & itineris exercere potest. Ex hisce nunc sequitur, quod non omnibus licitum sit, vnam alteramque ex hisce tribus seruitutum speciebus exercere, quia est ius, quod rarissime alteri per pactum commoditatis ergo, siue ad meliorandum suum fundum, constituit, vel quod alter in alterius fundo per praescriptionem inter praesentes decem, inter absentes viginti annorum (d) *L. f. C. de Praescript. long. temp.* vel aliis modis, sibi adquisiuerat.

Quisnam
possit ex-
ercere has
seruitutes,
& quales?

§. XII.

Vicinales sunt viae, vel quae in vicis sunt, vel quae in vicis ducunt, *L. 2. §. 22. ff. ne quid in loc. publ. vel irin. fiat.* Et licet

Quid vicini-
nales?

B

ali-

(d) Doctores in rusticarum seruitutum praescriptione immemorabile tempus desiderant, *Mouius 9. Dec. 164. arg. L. 2. §. 3. L. 23. ff. de aqu. & aqu. plu. L. 3. 4. ff. de aqu. quotid. & aelliu.* Hanc sententiam in Camera quoque Imperii receptam esse, testatur *Gallius L. II. Obs. 66. n. 7. Mynsinger Cent. IV. Obs. 53.*

aliquando accidere possit, vt vel concurrat, vel intermedia sit via publica, sunt tamen & dicuntur priuatae. Fiunt autem secundum VLPANI adsertionem *L. 3. ff. de loc. & itin. publ.* publicae, quando ex collatis priuatorum agris factae sunt, modo ea collatio excedat hominum memoriam; ego vero affirmare malle, meliori fundamento has dici posse vias vicinales, quae de vico in vicum, atque ex pago in alium pagum proximum ducunt, quibus regulariter nemo, praeter incolas huius vel illius loci vicini, vti debet. Dico quidem regulariter, quandoquidem, si nulla alia extet via publica, in casu necessitatis, atque in subsidium, omnibus omnino licet hac commeare.

§. XIII.

Differunt
viae priuatae a publicis.

Maximam autem differentiam inter vias priuatas & publicas in eo potissimum consistere opinor, quod nimirum priuatarum solum est alienum & priuatum, neminique permixtum, iisdem incedere, nisi ab altero ius acceptum. Omnibus vero priuatis tales vias per modum seruitutis aliis concedere licet. Publicarum e contrario viarum solum est publicum, & per illas omnibus transitus in diuersa loca patet, quae tamen non a priuato, sed a solo Principe, constitui atque denominari possunt.

§. XIV.

Viae apud Romanos inter res pretiosissimas numerantur; & de eorum Curatoribus.

Inter maximas pretiosissimasque Roman. res Vias non solum Histor. Romanae Scriptores vnanimi consensu referunt LIPS. *L. 3. C. 10.* qui, *quantis impendiis*, inquit, *& sumtu eae confectae, stupor me habet, si vel vnam Appiam considero*; sed & clarius patescit ex eo, quod praestantissimi semper rebus gestis, & meritis in Rempublicam plane egregijs maximopere conspicui, viri ad perpetuam

tuam istarum conseruationem semper fuerint constitui. Sic ipsum Iulium Caesarem viae Appiae, PLVTARCH. in *Caesar*. p. 709. E. Thermum viae Flammineae, CICE-RO ad *Attic.* l. 1. LIPS. ad *Tacit. Annales* III. *Excurs.* E. Tertullum viae Aemiliae PLINIVS *Epist.* V. 15. Curatores fuisse, tradunt. Quid? quod! quando cuidam eiusmodi munus deferebatur, quanto gaudio, quantaque laetitia ipsius amici atque necessarii adfecti fuerint, Auctores se vix verbis exprimere posse fatentur. Quo & illud notatu dignum est, quod quidem ab initio quatuor tantum viarum curatores Roma habuerit, l. 2. ff. *eodem tempore*, 30. ff. *de Orig. Jur.* Deinde a P. Victore curatores duo singulis vrbis regionibus adsignabantur. Curam viarum publicarum ad Aedilicium officium pertinuisse, edictum Aedilit. in ff. *relatum* docet, quo edicebatur, ne quis animal aliquod, qua vulgo iter fit, ita haberet, vt nocere cuiquam damnus dare possit, L. *hi enim* 40. L. *qua vulgo* 42. ff. *de Aedilit. edicto*. Quaestoribus viarum sternendarum muniendarumque curam demandatam fuisse, demonstrat SVET. in *Claud. C.* 24. Augustum denique, idem Auctor scribit, spatium vrbis in regiones, vicosque, diuisisse, instituisseque, vt illas annui magistratus sortito tuerentur: hos, magistri e plebe vicinia cuiusque electi, quos Vico-Magistros P. Victor vocat. Itaque vt eo magis elucescat, vias omnino apud veteres Romanos inter res maximi momenti fuisse relatas, si de iis in genere aliquid exponam, me non inepte facturum arbitror.

§. XV.

Quo autem splendidior iuxta atque diuturnior viarum publicarum vsus permaneret, tam in vrbe silice, quam ex-
 B 2 tra

Excellen-
 tia vrbis
 Roman. in

quo confi-
stat.

tra illam glarea illas sterni marginarique curabant, LIPS. l. c. Quintum Flaviium Flaccum & A. Posthumium Albinum, Censores, vias sternendas silice in vrbe, & extra vr-
bem glarea substernendas, marginandasque, primos om-
nium locauisse, inquit, harumque vestigia per totam fe-
re Italiam adhuc reperies. Antiquissimam viam Appi-
am, Censore Appio Claudio, maximis incredibilibusque
sumtibus exstructam, resectam, ab vrbe Roma Capuam
vsque ductam, per quinque diurnum iter durantem, ex-
empli loco adducam, de qua testis sit PROCOPIVS L. 1.
de Bello Gotbic. ita dicens: *Appius ex aliqua & longinqua
tunc regione (vt reor) excisos lapides, & hos quidem siliceos,
& suapte natura durissimos, in hanc viam vehendos curauit.
Quos planos deinde ac laeues redditos, & quadratos incisione
factos, iunxit, & in ordine locauit, metalli nihil vel alterius
rei inferendo. Sunt tamen ita connexi, & valide inter se
haerent, vt speciem visentibus praebeant, non coniunctos ita,
sed congenitos esse, & quamuis tot iam seculis atterantur ad-
fiduis plaustris, iumentisque, tamen neque serie sua vel mini-
mum exeunt & dimouentur, neque franguntur & laeuorem
suum amittunt.*

§. XVI.

Statuae
Mercuria-
les in viis
publ. con-
strutae.

Atque in hisce viis exstructae erant statuae ad-
modum insignes, quae dicebantur Mercuriales, a Mer-
curio Deo, cuius nomen prae aliorum Deorum cog-
nomentis summe venerandum erat. Mercurium
enim commerciorum nec non negotiorum moderato-
rem, artium auctorem, aedium custodem, cum primis
viarum Ducem, Deumue tutelarem credentes, in eius ho-
norem huiusmodi statuas in locis publicis non magis,
quam

quam priuatis, tam intra vrbes, quam extra eas, & religionis, vel potius superstitionis, (adeo enim illis temporibus vesana superstitio caput inter gentes extulerat, vt saepius omni ratione potentior humanis mentibus imperaret,) & ornamenti, & vtilitatis quoque cuiusdam, aut commoditatis peregrinantium causa erigebant, solemnique ritu consecrabant.

§. XVII.

Quamquam vero origo harum statuarum adhuc est incerta, (e) eas tamen apud multas gentes, praecipue Graecos ac Romanos, fuisse vsitatas, certum est. Incredibilis enim earum, cum primis Romae, erat multitudo, differabant tamen ratione pretii, excellentiae ac ponderis. Aliae erant lignae, vnde tritum illud: *non ex quouis ligno fit Mercurius*; aliae erant marmoreae, ita enim LIPSIVS l. c. *Omitto marmoreas illas & aereas, dico argenteas, aureas, atque eburneas; & argenteae quidem, teste Plinio & Suetonio, maxime sub Augusto increbuerunt.* Domitianus non, nisi aureas, argentoque confectas, ac certi ponderis, sibi poni permisit. Commodus Imperator statuam mille librarum auream habuit cum tauro & vacca, quasi vrbs conditor. Verum quia cuilibet licitum erat tales erigere, vrbs tandem iisdem erat impleta (putabant quippe, se posse nulla re magis sua nomina reddere immortalia) adeo, vt Imperator Claudius vetuerit, edixeritque, ne quis in posterum priuatus sibi poneret aliquam, nisi Senatus permisso, excepto, si quis opus publicum faceret, reficeretque.

Harum Origo declaratur.

B 3

§. XVIII.

(e) Confer elegantem Diss. Carol. Christ. Schrammii, sub Praef. Excell. Dn. Kemmerich. habit. de Origine Statuarum Mercurialium.

§. XVIII.

Forma &
figura po-
nitur.

Porro discrimen inter statuas intercedebat ratione formae, s. figurae, quae erat quadrata, s. quadrangularis. Quandoquidem autem Mercurius nonnunquam bifrons, biceps, triceps, quadriceps formabatur, ita, vt alterum caput hic, alterum illic, alterum alibi conuersum haberet, singulis quoque capitibus nomina locorum, vel viarum, quas monstrabant, inscribebant.

§. XIX.

Aliud co-
lumnarum
genus
praeter
Mercuria-
les statuas.

Aliud praeterea columnarum genus Romae olim in vsu fuisse legimus, quae milliariae dictae, per interualla viarum publicarum positae, & milliariis designandis accommodatae erant. Huius laudabilis, egregiique instituti auctor atque inuentor perhibetur Caius Sempronius Cracchus Tribun. Plebis, qui & Q. Caecilio Metello Balearico, T. Quintilio Coss. A. 100000. hancce Legem Sempronianam tulit: *vt viae in Italia munitur, sternerentur, lapidibus milliaria discernentibus notarentur, pontibus instruerentur.* confer. IOH. ROSINVS *Antiqu. Rom. L. VIII. C. 31. p. 1471.* HOTTOMANNVS *Antiqu. Rom. ad Ius ciu. pertin. Elem. sub voce L. Sempronia.* Hae autem statucae Romanis vel simpliciter vocabantur lapides, vel cippi lapidei, LIPS. L. 1. Erant cippi quidam eminentes, in quibus insidere fessis, onera reclinare, aut etiam ex iis in equum ascendere, fas esset; vel vti VELSER. *ad Charr. Peuting. Certissimi testes sunt, inquit, lapidei Cippi, qui reliqui: ex quibus interstitia locorum itinerariis adnotabantur.*

§. XX.

Inter alia
maximo-
pere splen-

Quoniam insuper Romanorum multum intererat, quo familias suas immortalitati commendarent, plerumque in
viis

viis publ. vt transeuntes defuncti statum, dignitates, domus, laudes extollere, diuitiasque mirari, nec non, vt ossa membraque combusta tranquille requiescant, ad precari (f) memoresque mortis esse possent, splendidissima monumenta, sepulcraque erigenda curabant atque conficienda. *Quam pulcer ille adpectus, inquit LIPSIVS l. c. vianibus, quanta & seriorum & iocorum materies? illic illustrium ingeniorum, aut clarorum virorum memoria, & inscriptio: alibi libertorum, seruorum, scortorum superba monumenta mirari, dolere, illudere, etiam detestari, occasio erat, & quid in tot titulis & inscriptionibus pasci? quaedam enim meliorum ingenio, & scitae; quaedam aliqua nota aut inueniuntula spectabiles, & istae, quae hodie extrant, dicent: ita me Deus, iucundum adpectum! & ego, si in tali via remover, subsistam, indormiam.*

didissima
eminebant
monu-
menta in
viis posita.

CAPVT II. DE IURE VIARVM PVBLICARVM.

§. I.

Cum itaque in antecedentibus satis sufficienterque de Viis in genere dictum fuisse arbitror, in sequentibus de iuribus, iisdem annexis, vt agam, necessum erit. Omnia iura territorialia, omnia regalia, tam maiora quam minora, Imperatoribus solum competuisse, nemo est, qui dubitat; eadem quoque (excipias reserua Imperatoris), quae olim Imperatori, omnibus nostri Imperii statibus hodie competere,

Origo iuris circa vias publ. pristina.

(f) Ouidius Trist. III. 75.

*At tibi, qui transis, ne sit graue, quisquis amasti,
Dicere, Nasonis molliter ossu cubent.*

tere, vix vllum videbis, qui in controuersiam vocet. Quo autem modo, qua occasione, vtrum per bella, an aliis rationibus adquisiuerint, tempori inseruiens, merito hic omitto. Vnum tamen notari meretur, quod praclarus ille Aurelianensis Wilhelmus Fornerius in selectis iuris elegantissime obseruauit, videlicet, fortes illos heroës, genuinum sincerumque Germaniae populum (vti illos vocat Cocceius in *Iur. publ. proleg. §. 20.*) qui & totam subiugarunt Galliam, Francos, hunc habuisse morem, consuetudinemque (vti quoque ex LL. Germanicis patet) quod res illas publicas, adspota, s. bona illa, certo domino carentia, quorum vsus, quorumque iura omnibus erant communia, principi, imperanti, summo regenti, quo in suos vsus conuerteret, concederent. Et si coniecturis sit locus, non vna fuisse ratio creditur. Videbant enim, si vsus inter tot capita diuisus, quemlibet pro sua rata parum aut nihil percipere posse, iuraque seiuncta multum incommoditatis, multum confusionis ac perturbationis, secum tractura, sin autem haec omnia penes vnum, eum quoque meliorem ordinem obseruare, atque ex his maiores vsus, fructusque capere posse. Et quid? quod! cum certissimum, quod Princeps in Republ. τὸ κύριον, τὸ κράτος, summum maximumque caput sit, multa πρόσωπα habeat, totum repraesentet populum, summaque maiestas, quae secundum vulgi opinionem in externa magnificentia, splendore, ac pompa consistit, habeat palatium magnifice exstructum, magnos ductus, multos ministros, generatim, vt omnia splendide fulgeant, atque emicent, necesse quoque est, vt habeat, de quo iucundam, commodamque sibi reddere vitam, seque cum amicis, statuque aulico regium ostendere possit.

§. II.

§. II.

Quodsi vero omnes Imperii Status omnia iura territorialia ac regalia plene possident, viae autem publicae ad regalia 2. Feud. 56. & quidem minora STRYK. *Examin. jur. Feud. C. 9. qu. 6.* COCCEIVS *Jur. publ. C. 23. Sect. 2. §. 38.* pertinent, hoc quoque regale, ius viarum publicarum, sibi attribuunt. Est autem hoc Regale ius supremam iurisdictionem ac dominium in Viis publicis exercendi, reditusque inde percipiendi ad promouendam earum securitatem. STRYK. *l.c.*

Jus circa
vias inter
regalia re-
ferendum.

§. III.

Ex hisce praemissis certissime liquet, res publicas non amplius esse in patrimonio subditorum, horumque commercio plane exemptas, nullique privato permissum, publicam constituere viam, sed soli Principi hoc ius competere; ergo nunc Principis est, vt certum publicumque locum, per quem sine incommodo iter potest institui, auctoritate publica denotet. Nullo autem alio modo id fieri posse arbitror, quam vel publica proclamatione, vel Edicto publico, ita in *Ordinat. Polit. Elect. de A. 1555. Tit. die Land-Strassen zu erhalten.* Und nach dem der Land-Strassen halber, wohin dieselbigen gehen sollen, hievon durch unsere Vorfahren Ausschreiben geschehen; als wollen wir dieselben, damit sich mit deren Unwissenheit niemand entschuldigen möge, förderlich verneuen, und an jedem Gelaits-Hause anschlagen lassen; vel tacita, quod tamen rarissimum, Principis concessione.

Soli Prin-
cipi com-
petit ius
vias publi-
cas consti-
tuendi.

§. IV.

Potest quoque Princeps pro re nata propter commoditatem securitatemque peregrinantium, aliisque ex causis mouentibus, veterem viam mutare, nouamque in fun-

Ex quo se-
quitur ius
pro lubitu
immutan-
di vias.

dis subditorum pro lubitu constituere. Dicitur autem recta ratio, suadetque naturalis aequitas, & in rebus civium aequalitatis conservatio, quae & benevolentiam multitudinis conciliat, & societatem subditorum tuetur, GROTIVS *de Jur. Bell. & Pac. L. II. C. 14. §. 7.* vt loco damni, quod propter hanc permutationem passi sunt, pretium refundatur, aut aequivalens restituatur, *L. f. C. de immunit. nem. conced.* Limitanda tamen est haec sententia hunc in modum, si via pristina per inundationem, aut terrae motum, deperdita atque corrupta esset, Princeps quoque & respubl. ad inopiam vergerent, damnumque refarcire non possent, & melius est hoc in casu, vt vnus & alter damnum sentiat, quam vt tota respublica pereat. Quisquis enim non ignorat, quanta sit domini eminentis in Republ. virtus & potentia, neque eadem aequitate sua destituitur, si Principes illa in subsidium & non, nisi vrgentissima necessitate, suadente hoc iure, vtantur. Conf. JOH. FRIDERICVS HORNIVS *in Diss. de Dominio supereminente.*

§. V.

Quid requiratur ad viae constitutionem.

Ad constituendam viam publicam porro quod attinet, speciatim requiritur, vt, ratione longitudinis & latitudinis, mensura eius rectissime definiatur. Quod cum non, nisi publica autoritate, fieri possit, dum mensuralis pro lege ab omnibus seruari debet, constat, circa hoc quoque negotium suas Principi partes attribuendas esse.

§. VI.

Latitudo viae publicae.

Quod concernit viarum publicarum latitudinem, illa iure Rom. ex *LL. XII. Tabb.* ita definitur, vt in *porrectum octo*

octo pedes, in *anfractum*, i. e. vbi flexum, ad flectendi plau-
stri commoditatem, ROSIN. *Antiqu. Rom. L. VIII, p.*
1286. L. 8. ff. de seru. praed. rust. sedecim habeat, vel ita, vt
currus alteri cedere possit. *L. viae latitudo d. t.* Jure Sax.
etiam viae latitudo perinde, vt de Jure communi *l. c. octo*
pedum esse debet per textum in *Weichbild art. 129.* vel vti
alibi dicitur, *Via regia tam lata esse debet, vt currus*
curru cedere possit, QND:R. Lib. II. Art. 59.
ibi des Königes Land. *Strasse soll also seyn, daß ein Wagen*
dem andern weichen möge. OETTINGER *de Jur.*
Limit. L. 1. C. 9. n. 2. ZIEGLER *de Jur. Maiest. L. II.*
C. 17. §. 21. Ego potius arbitror, latitudinem viae ex
vsu peregrinantium, & conditione loci, definiendam
esse.

§. VII.

Solet quoque saepenumero euenire, vt, vbi viae sunt ^{Aurigae,}
angustiores, aurigae ob iter distortum, alii alium non ad- ^{alique pe-}
uertentes, in transitu impediuntur, neuterque obuiantium ^{regrinan-}
currum retroducendo, cedere velit; quanta autem hac ^{tes, quo-}
occasione iurgia, quanta altercationes, quae litēs, vul- ^{modo sese}
nera, saepius caedes oriuntur, referunt iudices. Tan- ^{gerant in}
tae perturbationes ac confusiones vt praecauerentur, ^{occurren-}
certus fuit modus constitutus. ^{do, ceden-}
Daß nehmlich der leere ^{do.}
Wagen soll weichen dem geladenen, und der minder geladene
dem schweren, der reitende dem Wagen, und der gehende dem
reitenden. Sind sie aber auf einer Brücken, und jaget man
den reitenden, oder einen zu Fuß, so soll der Wagen stille ste-
hen also lange, daß sie mögen herfür kommen, und welcher
Wage zu erst auf die Brücke kommt, der soll zu erst über-
fahren, er sey leer, oder geladen. QND:R, *Part. II. art. 59.*

LVDOVICI *Doctr. ff. Tit. de Seruit. praed. rust. §. 4.* ibique FELTMANN *in discept. acad. de vehiculis sibi obuiis.* Non autem tantum in Saxonia, sed & in finitimis & fere omnibus regionibus hoc, tanquam ius commune, ab auribus feruari, obseruabis, suadente scilicet aequitate naturali, vipote ex cuius fonte decisio iuris Saxonici deriuanda est.

§. VIII.

De viae
longitudi-
ne, eiusque
mensura-
tione di-
uersa, co-
lumnis
hunc in fi-
nem posi-
tis.

Longitudo per certa interualla, quae hodie communi nomine milliarium, Romanis milliare vel milliarium, Graecis *μῖλιον*, Germanis eine Meile s. ene Mile dicitur, adpellantur, describi solet. Quot autem territoria, tot diversae milliarium mensurae. Germani nostri spatia, quibus itinera sua dimitiri sueuerunt, antiqua voce *Rüsta*, *Rasta* (ita forte dicta sunt, dass man alda rasten oder ruhen könte) olim designarunt; confer. PIERRE DAVITY *Le Monde T. I. p. 138.* *Des Rasses d'Allemagne* ita interpretatur: *Ces sont des certaines pierres, ou pieces de bois, disposées dans les chemins, pour soulager ceux, qui sont charges.* In multis Germaniae locis inuenies Hodogaeas ligneas, in viis publicis erectas, quibus milliaria notantur. In Saxonia quatuor milliarium genera obseruat Auctor *Diss. de Jur. Statuar. Mercur. ac Column. milliar. Sect. II. §. 13.* quae illustrationis causa referam: *Primi generis sunt maiora, eaque antiquiora, quae ex determinatione glossae & veterum Scabinorum Lipsiensium sententia 60. iugera, s. 3600. perticas Saxonicas, vlnasue 27000. complectuntur, conf. Glossa ad Libr. III. PAND. R. art. 66. Eine Meil Weges soll von Rechtswegert haben 60. Gewende, und ein jedes Gewende 60. Ruthen, und eine jede Ruthe achtehalbe Elle, Alterum genus in re venatoria olim*

olim usitatum fuit, 21. longioribus pannis uoz. vlnis terminatum. Tertium est ab *AVGVSTO* gloriosissimae memoriae *ELECTORE* 1500. perticis vel 12000. vlnis Dresdensibus definitum, adeoque Germanico Geographico ferme aequale in dimensione terrarum Saxonicarum, ipsius aeuo suscepta, adhibitum. Quartum denique inter priora medium, superiori seculo primum, pro terminandis feliciter, quae cum ordine equestri ciuitatibus de iure cercuisiario intercedunt, controuersis a Senatu regiminis Electoralis 2000. perticis, siue 16000. vlnis Dresdensibus, octo vlnis in perticam computatis, determinatum, ac mensuris iuratis in mensurandis millioribus, lize huiusmodi exorta, pro norma praescriptum. Et haec milliarium Saxonici mensura a Potentissimo Rege & Electore Saxonico nouissimis rescriptis & decisionibus comprobata est: ita in Rescripto de Ann. 1715. wobey wohl zu merken, daß die Viertel Meile nach 500 achtstellichten Ruthen, oder 4000 Dresdnischen Ellen, gerechnet werden muß. &c.

§. IX.

Vnum harum milliarium columnarum insignem omnino esse ac multiplicem, propter varia negotia ciuilia, propter usum publicum, & equos hunc in finem certis locorum stationibus dispositos, & propter commoditatem peregrinantium, quilibet prudens facile perspicit. Solent enim aurigae iuxta milliariorum numerum suam pro personis, aut literis, aliisque rebus, de loco in locum transferendis, accipere mercedem, atque ea propter in Ordinationibus Postarum denum Post Ordnungem, prouincialibus, pro personis & rebus in- & euehendis Taxa huic viarum dimensurationi attemperari solet,

& multae evitantur lites. Idcirco **Potentissimus Polonorum Rex atque Elector Saxoniae, FRIDERICVS AVGVSTVS**, paucis abhinc annis per omnes fere Saxoniae provinci-
as in publicis viis quatuor columnarum genera, ex lapidibus confecta, instruenda curavit, quibus, literis initialibus, **POTENTISSIMI REGIS** nomen insculptum est, quae tamen variant ratione magnitudinis & altitudinis.

§. X.

Jus erigendi columnas foli Principi competit.

Potestas autem in Viis publicis columnas erigendi, quod nemini, nisi Principi, competat, & ad iura regalia, Viis publicis annexa, pertineat, quis est, qui in dubium vocet?

§. XI.

An Princeps omnibus concedere teneatur liberum transitum; adfirmantium probationes.

Constitutam nec non stabilitam Viam publicam priusquam relinquo, quaeritur: An Princeps omnibus liberum transitum permittere teneatur, an aliquibus prohibere possit? Prudentissimos, de hac quaestione controuertentes, Doctores in duas partes diuisos video, alios adfirmantes, alios negantes. Qui adfirmant, Principem teneri permittere liberum transitum, allegant (I.) *L. 2. §. ult. ff. ne quid in loco publ. vel itin. fiat.* vbi per Edictum Praetor, quo minus illi Via publica itinereue publico ire, agere liceat, vim fieri vetat. Cui adstipulatur *L. notab. ii. C. de seruit. & aqu.* qua Imp. Diocletianus & Maximilianus Praefecto Aureliano rescripserunt hunc in modum, vti Via publica, neminem recte prohibere posse. (II) *L. 17. ff. de seruit.* ex qua constat, diuisis territoriis id actum, vt dominia, non vero ius transeundi, quod sua

fua natura indiuiduum est, diuiderentur. (III) aiunt: negato libero transitu, totum destrui commercium. (IV) denegationem liberi transitus esse contra voluntatem Dei, quam ob causam adducunt auctoritatem sacri codicis *Numer. 21. v. 21. 22. 23. & Judic. 2. v. 19.* vbi scilicet populus Israëliticus ad Sihonem Regem Ammoritorum nuncios miserat, rogatum, vt ipsi per suam terram permitteret liberum transitum; hac autem petitione repudiata, Regem a Deo graui afflictum fuisse poena, credentes. WESENB. *Conf. 33. n. 53.* SCHURFF. *Consil. 529. n. 7.* CAEPOLL. *de seruit. praed. rustic. C. 3. n. 17. seqq.* REICHENBACH. *Dissert. de regali viarum publicarum iure §. 9.* quae inserta, quo quidem fato factum sit, nescio, Volumin. I. *Dissertationum Illustr. Cocceii.*

§. XII.

Ad haec autem argumenta respondeo: (I) has leges Horum argumentorum refutatio. latas esse priuatis, nullique priuato permillum esse, alium impedire priuatum; qui autem id minus obseruat, contra illum datur actio iniuriarum, POMPONIVS *L. 13. §. f. ff. de iniuriis.* Praeterea autem haec regula firmo nititur fundamento: neminem sibi posse legem dare, a qua non iterum possit recedere; quin imo Princeps a legibus priuatorum est solutus: (II) *L. 17. ff. de Seruit.* loqui de Seruitutibus, & ab his ad vias publicas non valere consequentiam, contendo. Seruitus enim constituitur, siue acquiritur, per pactum aut praescriptionem, aliisque modis, pactum vero non praesumitur, & licet pactum adsit tacitum, per illud tamen obligatus est Princeps subditis tantum suis concedere liberum transeundi vsum, non

non vero exteris: (III.) posse quoque Principem inniti rationibus politicis, quibus moueatur, vt subditis suis commercia cum exteris exercere prohibeat, quandoquidem insuper fieri potest, vt Principis regio omnibus rebus, quae ad vsum necessarium subditorum, & conseruandum statum spectant, abundet, nec opus habeat exterorum adiumento. (IV.) exemplum, quod ex S. Scriptura adferunt, plane nil probare. Nam Deus promiserat populo Israëlitico terram Canaan, itaque hic, illi mandato audiens, egrediebatur ex Aegypto. Sihon vero, Rex Amoritorum, transitum populo prohibens, seque parans ad bellum, vt armata manu illis resisteret, configebatur, Iudaei contra occupabant terram. Ratio igitur non propter denegatum transitum, sed propter bellum, quod illis annunciabat, Sihonem ad internecionem vsque prostratum, clara est, demonstratque, vehementer errare, & fallaciam causae, vt causae, committere eos, qui, quoniam Deus Sihonem ob denegatum transitum puniuerit, exemplum eius imitantibus similes illaturum esse poenas, sibi persuadent.

§. XIII.

Negantium probationes, harumque refutatio, & quomodo haec quaestio decidenda sit.

E contrario, qui negant, Principem posse teneri, vt liberum concedat transitum. MVLLER. in *Tr. de via publica & de iuribus eidem annexis, ibique cit. Auctores*. FELDEN in *Not. ad Grov. de I. B. & P. L. II, C. 2. §. 13.* has adferunt rationes probabiles, (1) si non prius esset rogatus, adducto Mosis exemplo, de quo in antecess. §. dictum, sed, quid de hac ratione sentiendum, quilibet videt. (11) si metus iustus adesset, e. c. si exercitus transitum peteret, sed hanc quoque rationem parui pendere filo,

filo in propatulo est. Enim vero Princeps, qui huic exercitui denegat transitum, tanta pollet potentia, atque fortitudine, ut vim vi repellere possit, aut minus; si prius, per se patet, quod eum possit impedire, sin autem posterius, contra vim mortis non est medicamen in hor- tis. Quod ad me attinet, arbitror, eiusmodi casum vel plane non, vel raro, euenire, vel si eueniat, quoad usus innoxios etiam valere dispositionem populi, vel quod idem est, Principis. Sed an promiscua transitus denegatio cum regulis decori, honesti, iusti, prudentiae, officii humanitatis, ad quae de iure nemo potest compelli, conueniat, alia est quaestio. Consentunt PVFFEN- DORFF *de I. N. & G. L. III. C. 3. ff. 5.* ZIEGLER *de I. M. L. II. C. 17. §. 19.* B. THOMASIVS *in Noris ad Huber. Praelect. ad Instit. De R. D. p. 76.* excellent. DN. GVNDLINGIVS *in Via ad Veritatem. ff. iurispru- dentia naturali Cap. VIII. §. 23.*

§. XIV.

Cum vero ita sit, quod omnia commercia, aliaque negotia, beneficio viarum publicarum, eo melius & ma- iori cum vtilitate exerceri possint, eas autem Princeps munire, conseruare, securas reddere atque defendere debeat; fas sane est, ac aequitas suadet, ut hic a peregrinantibus, proportionem rerum & personarum rite seruata, gi- pedagia, guidagia ac vestigalia exigat.

Certa pe-
cunia pot-
est a pere-
grinanti-
bus, eo-
rumque
rebus, exi-
gi.

§. XV.

Iure Romano pro solo transitu pedagii nomine aliquid exigi poterat, *L. 21. ff. de Donat. inter vir. & vxor.* E contrario iure Saxon. viatores ab hoc onere praestantur immunes, per expressum textum Land-

An pro so-
lo transitu
aliquid ex-
igi possit?

D

Recht,

Recht, *Lib. II. art. 27.* Ein jeglich Mann soll auch zoltsfrey seyn, er fahre, reit oder gehe, & paulo post, und mit Recht sey er Geleitsfrey, wo er seinen Leib und Guth wagen will, hac tamen limitatione, nisi nauibus aut pontibus indigeat, wo er Schiffs oder Brücken nicht bedarf. Mores tamen pro diuersitate locorum variant. Iudaeos in omnibus ferè locis vectigal pendere oportere, inuenies, FRITSCH. *de regal. viar. publ. iur. Cap. 9. §. 9. 10. 11.* idque solito plerumque maius, quo etiam referre licet das so genannte Personen-Geld, quae alibi locorum exigitur.

§. XVI.

Quantum, de mercibus praestari solitum, variat pro diuersitate locorum. Quod ad quotam, s. quantum, quod de mercibus praestatur, attinet, pro diuersitate locorum etiam diuersi mores & consuetudines sunt. Iur. Rom. erat octaua pars pretii, *L. 7. C. de vectigal.* Alia adhuc vectigalium genera apud Romanos in vsu fuisse, testatur HEINECIVS in *Antiqu. Iur. Rom. L. I. Adpend. p. 321.* quae vel portorii, vel decumarum & scripturae, vel salis, vel vicefimae nomine exigebantur. Oppressa vero per Principes Republica, multa noua inuenta sunt vectigalia, quibus locupletaretur aerarium.

§. XVII.

De personis, quae immunitate a vectigalibus gaudent. Quarundam quoque personarum res gaudent immunitate vectigalium, nimirum Electorum, eorumque Legatorum, Capitulatione IOSEPHI *art. 22.* Desgleichen wollen wir auch diejenigen Stände, &c. quod confirmatur in Capit. nouiss. CAROL. VI. *art. VIII. in fin.* Nachdem auch die Billigkeit erfodert &c. ac reliquorum Statuum Imperii res, quas in proprios conuertunt vsus SCHWEDER. *introd. ad Ius publ. Part. Spec. Sect. I. Cap. 20. §. 6. n. 3.*
Si

Si itaque non in proprios vsus conuertunt, nulla immunitate gaudent. Idem ius eorum Legatis, ad comitia vniuersalia aut particularia euntibus, competere, testatur SCHWEDER *d. l. n. 4.* item Nobilibus immediatis, WEHNER *Obs. Pract. voce Zoll, zollfrey*; Clericis & ecclesiis *Aurbent. item nulla communitas C. de Episc. & clericis.* Professoribus, & studiosis, REBFFF. *de Priuil. Studiosor. Priuil. 146.* quod tamen ea lex deserit, docet praxis hodierna Academiarum. Atque in genere Principis voluntas derogatoria aequae, ac constitutiuae, varia & fere ambulatoaria est, praefertim, cum eiusmodi immunitatis priuilegiis, utpote a legislatore concessis, aut mere gratuitis, pro lubitu auram vitalem adimere possit. Quod tamen difficilius procedere puto, si quis titulo oneroso exemptiones & immunitates sibi adquisuerit; tunc enim Princeps utitur iuribus & obligationibus priuatorum.

§. XVIII.

Specialem casum obseruauit B. STRYKIVS in *Vsu Specialis casus ex ordinat. Polit. Duc. Magdeb.* *Mod. ad ff. de Public. & Vectigal. §. 12. ex Ordinatione Polie.* Magdeburg. *C. 5. §. 4.* vbi Serenissimus legislator ex singulari clementia illis, qui propter sterilitatem ingens detrimētum perpeffi sunt, vectigal remisit: Wenn zur Zeit des Mißwachses, oder wegen anderer Unglücks-Fälle, welche GDeit verhüte, die Stände vor ihre Haushaltung, oder zur Besaamung der Felder in denen Städten, oder auf dem Lande, Getrâydig erkauffen müssen, soll dasselbe ohne Zoll und Geleite der Obseruanz gemäß, und wie es jedes Dretes Herkommen ist, durchgelassen werden, dergleichen Befreyung auch die Bürger in denen Städten, und die Bauern aufn Dörffern, in solchen erweislichen grossen Mißwachse: und

Unglücks Fällern, — ausser dem aber nicht, genießen mögen; Ebene Beschaffenheit soll es auch, der beständigen Obferuanz und Herkommen gemäß, mit dem haben, was sonst obbes meldte Stände vor ihre Hausßhaltung, von andern, Orten bringen lassen müssen.

§. XIX.

Nullus Imperii Status, & ne quidem Imperator, potest noua vectigalia instituere. in iure ex-terorum, non vero subdito- rum.

Insuper nulli statui Imperii permissum est, noua vectigalia instituere, neque ea, quae antea fuere, adaugere, & qui hoc abutitur iure, illud amittere debet. Ita enim primum in Capitulatione IOSEPHI constitutum, atque in nouissima Capitulatione CAROLI VI. art. VIII. confirmatum, verb. Gestalten auch jeder Chur- Fürst, Fürst und Stand &c. & ne quidem Imperator, cui tamen soli olim in Republ. Romana hoc ius permissum, L. 20. pr. ff. de vectigal. L. 5. C. vectig. nou. instir. non poss. noua concedere potest, Capit. CAROL. VI. art. VIII. verb. Wir sollen und wollen auch insonderheit, dieweil die teutsche Nation und das Heil. Röm. Reich zu Wasser und Land zum höchsten damit beschweret, nun hinführo ic. keinen Zoll von neuem geben, noch einige alte erhöhen, oder prorogiren lassen, auch vor uns selbst keinen aufrichten, oder prorogiren, es sey denn nicht allein mit aller und jeder Churfürstern Wissen und Willen, Zulassen, und collegial Rath, durch einhelligen Schluß also in diesem Stück verfahren, daß keines Churfürstern Wiederrede oder dissens dargegen, und dergestalt alle und jede in dero Collegial- Stimmen einmüthig seyn, maassen dießfalls die maiora nicht zu attendiren, und ohne die vnanimia nichts zum Stande zu bringen, sondern auch die interessirte Benachbarte, und derjenige Creyh, in welchem der neue Zoll aufgericht, oder ein alter erhöhet, prorogiret, oder perpetuiret werden will, darüber gehöret, deren

deren darwieder habende Bedenken und Beschwerden gebüh-
rend erwogen, und nach befundener Billigkeit beobachtet
worden. Quam tamen iuris territorialis restrictionem
minime ad vectigalia, quae solis subditis imponuntur,
extendi posse, regulae iustae interpretationis aequae, ac
superioritatis Germanicae natura, satis evincunt. Ver-
ba enim Capit. CAROL. VI. de eo saltem casu acci-
pienda sunt, si vectigalia externos peregrinantes & nego-
tiantes premant, ne commune illud consortium, quod
inter Status Imperii firmissimo vinculo ligatum esse de-
bet, in praevicium singulorum subditorum rumpatur
& dissoluatur. Imo etiam, quoad proprios subditos
novis vectigalibus onerandos, reipublicae cuiusvis for-
mae est consulenda. In quibusdam enim territorii ma-
gna vis cooperans est statuum provincialium, quorum
contradictione interueniente, saepissime liberum Rega-
lium exercitium temperatur. conf. SECKENDORFF.
Fürsten - Staat.

§. XX.

Singulare quoddam est, quod potentissimus Borus-
nae Rex prae aliis Statibus Imperii, tanquam Elector Speciali
privilegio
hac in re
gaudet E-
lector
Brandenb.
Brandenburg. speciali privilegio, a Friderico III. Imp. An-
no 1456. concessio, gaudeat, ut cuius in suis territoriis & re-
gionibus pro lubitu nova vectigalia instituere, & vetera
augere potest. vid. SCHEPLITZ *arcon. March. part.*
IV. Tit. 5. §. 3. RHETIVS *in Institut. iur. publ. L. I.*
Tit. 6. §. 24. & T. 13. §. 4. PFEFFINGER *in Viarar.*
illustr. L. 3. Tit. 12. §. 45. lit. B.

§. XXI.

Vnam adhuc quaestionem politicam mihi adiacere li-
Res, de
D 3. cebit.

quibus vectigal soluitur, sunt vel importandae, vel exportandae, 1) de importandis, & quid suadeat prudentia in imponendis vectigalibus.

cebit. Quodsi Princeps ius haberet noua vectigalia instituendi, aut vetera augendi, an, maiora si imponeret tributa, consultius, prudentiusque ageret? In casu necessitatis Principem & noua vectigalia posse introducere, veteraque prorogare, nullum est dubium, sed de hoc casu non est quaestio. Ad duo praecipue respiciendum esse arbitror: aut res, de quibus vectigal soluitur, sunt importandae, aut exportandae; atque importandae, quae huic vel illi desunt territorio, sunt vel necessariae, vel non necessariae, tamen vtilis, vel voluptuariae. De necessariis, sine quibus subditi neque subsistere, neque status conseruari possunt, praesertim iis, quae ad esculenta & potulenta spectant, modicum vel nullum tributum petere, conuenit. Subditi enim, nimium grauibus pressis tributis, si non penitus pereunt, maximum tamen sentiunt incommodum. Vbi autem multa incommoda, vitae molesta, ibi desideria. Qui vero desiderat, dolet, & per dolores corpus fit effoetum, spiritusque vitae debiles atque infirmi. Vbi corpus effoetum & vitae spiritus debiles, totalis tandem interitus & repentina mors sequatur, necesse est. Quid autem profuit Principi aegroti vel demortui? & quid est ille sine viuus? Non necessariis vero, bene tamen vtilibus, & ad commoditatem, externum splendorem, & amictum inprimis corporis, pertinentibus, maiora omnino onera imponi posse, quia e nimia commoditate proficiscitur plerumque luxus, per se liquet. De voluptuariis quin tanta exigi possint tributa, vt vix ac ne vix quidem emi queant, meo quidem iudicio nihil est dubii. Vbi enim in republica quotidie instituuntur comessationes, exstructae

etiae opiparis epulis mensae inueniuntur, perpetua regnat vinolentia, & membra eiusdem somno vinoque facpissime sunt defessa, nihil abest, quin inopinato pereat exitio. Hinc Principis est, vt hasce voluptates vel graui tributorum onere refrenare, ac penitus opprimere, sedulo studeat.

§. XXII.

Ad exportandas quod attinet merces, aut iis exteriori carere possunt, aut necessario indigent, neque istas aliunde accipere queunt. Priori casu minora, posteriori casu maiora tributa esse postulanda, puto. Nunquam tamen non adhibenda est prudentia.

²⁾ In exportandis.

§. XXIII.

Inter haec viarum publicarum iura maximopere eminet ius conducendi, quod, vti ex sacris dogmatibus satis perspicue constat, antiquissimam suam originem debet institutis vetustissimarum gentium, *Genes. 12. v. 20. ibi: Aegyptiorum Rex militibus suis praecepit, vt Abramamum vna cum vxore Sara, rebusque suis omnibus, traderent.* Huius, laude omnino digni, instituti cura omnibus ac singulis Principibus ac Statibus Imperii per specialem Constitutionem de Anno 1555. *Nachdem aber ein jeder Chursfürst u. demandata est.* Cum autem Principem deceat, vt omnia, quae ad vtilitatem & conseruandum traditae sibi Reipublicae statum (quo merito ius conducendi referendum) curet diligenter atque obseruet, vel certis magistratibus, IVSTIN. *Nouell. 87. pr.* qui suo nomine faciant, imponat, & praefertim, cum hodie communis consuetudo sit, vt a transeuntibus vel iter facientibus vectigal hac de causa pendatur, hinc Principibus & Statibus

Regulariter Principi in viis publicis competit ius conducendi.

tibus Imperii in poenam negligentiae, si peregrinantibus in viis publicis aut damnum illatum, aut bona ablata fuerint, ut illa resarciant, onus impositum est, per *Recess. Imperii de Ann. 1559.* Damit denn die Obrigkeit; ibi setzen, ordnen und wollen wir, woferne von Churfürsten, Fürsten und Ständen, oder einiger Obrigkeit, die sey, wer sie wolle, Jemand Geleit gegeben, und derjenige, darüber auf derselben Churfürsten, Fürsten, Stände oder Obrigkeit Geleits: Straffen thätlich ergriffen und beschädiget, daß der Stand, so solch Geleit gegeben, nach gestalt solches Geleits dem Beschädigten seines Schadens Erstattung zu thun schuldig seyn solle. OETTINGER *de Iur. & Controu. Limit. L. 1. C. 9. n. 24.* vbi scribit: Ferner wird zu der Land: Obrigkeit gerechnet, und unter die Regalien gezehlet, das Gleit und Gleitliche Obrigkeit, welche ist ein hoher Gewalt und Gerechtsame: Da ein Fürst oder Herr auf freyer Käyserl. Heer: und Reichs: Straffen die Reisende mit bewährter Hand durch sein Land zu gleiten, und für feindlichen Angriff sicher zu führen hat, welche Gerechtigkeit doch auch nicht allezeit des Landes Obrigkeit anhänget, sondern oftmahlen davon abgefondert ist. Denn an vielen Orten im teutschen Reich herkommen, daß einer in eines andern Herrn Gebiethe und Landes: Obrigkeit zu gleiten, aber seinen keine Obrigkeitl. Gerechtsame darinnen ic. Zu welchem Ende die Gleit: Herrn zu Zeiten der Messe besondere Einspännige und Gleits: Reuter besorgen müssen, welche das Gleit: Bereiten, und denen Rauffleuthen, Sicherung der Straffen mit lebendigen Gleite verschaffen, daß sie ohne Gefahr reisen können. Hingegen müssen die Reisende von ihren Waaren den Zoll erlegen, und Gleit: Zeichen um ein genannt Geld einlösen. Quam difficilis autem sit actio, quae

quae ab eo, qui damnum in via publica est passus, contra Principem conducentem instituitur, atque ad indemnitatem praestandam tendit, omnes norunt, qui in rerum argumentis veritatem vulgaris Brocardici: *Cum potentioribus non est litigandum*: sunt experti. TITIVS in *Iur. Priuat. L. X. Tit. XI. §. 19.*

§. XXIV.

Hoc quoque silentio non est praetereundum, quod si nouus Rex, vel Imperator Romanor. eligitur, vnicuique Principi ac Statui Imperii, ad Electionem celebrandam cuncti, vel ab hac Regalis numinis felicissima expeditione redeunti, etsi conductum non petierit, per vias solitas securitas sit praestanda. AVR. BVLL. C. 1. §. 4. *Quisquis insuper ex Principibus, Comitibus &c.*

De iure & obligatione conducenti, si de Electione Imp. R. agatur quaestio.

§. XXV.

Tandem ad iura, Principi in viis publicis competentia, Iurisdictio Germ. *Strassen Gerichte* refertur. Regulariter autem soli Principi, si simul habet ius conducenti, & nisi alius, e. c. nobilis, illud per literas inuestiturae, aut alius Status Imperii per praescriptionem, vel quocumque alio modo, probare potest, criminum in viis publicis commissorum conuenit vindicatio. De cetero cum Iurisdictio, vti alia iura, sit res infeudari solita, nullum est dubium, quin Princeps illa alium inuestire atque infeudare queat.

Jurisdictio in viis publicis cuius competat?

§. XXVI.

Ex Historia, aliisque iuris publici scriptoribus, constat, non semper domino territorii, sed alii nonnunquam Principi, per alterius territorium ius conducenti competere. Tales quidem possessiones sub titulo feruitu-

Quandoque alter in alterius territorio gaudet iure conducenti.

E

uitutum Iuris publici exercentur, de quibus elegantissimus extat Tractatus, CHR. IOH. CONR. ENGELBRECHTII. Exempla recitat REINKING *de Regim. Saec. & Eccles. L. 1. Claff. V. C. 4. n. 835. 836.* Et STRYK *de Iure Princip. extra territorium Cap. I. n. 128.* de Hassiae Landgrauis, quod ius conducendi habeant per Wetterauiam, it. de Electore Moguntino adducit, quod & ille habeat ius conducendi per quendam districtum Darmstadinum, siue superiorem Comitatum Catimelibocensem, eoque in Hassiae Principum territorio vtatur. Quodsi itaque in via publica, vbi alter ius conducendi habet, delictum est perpetratum, quaeritur, cui sit cognitio? Dominus territorii inquit: Cui competit territorium, illi quoque iurisdictioni, & qui peccat in meae regionis finibus, ille a me punitur. Dominus autem conducendi ait: Qui tenetur laesis ad reparationem damni, in via publica accepti, illius quoque est iurisdictioni & cognitio. Et tu dices: Qui deprehendit delinquentem, habet quoque cognitionem, nisi per pactum aliud conuentum. En ergo tres diuersas opiniones! Quot autem res clarior reddatur, hic duo casus bene sunt separandi atque distinguendi, an scil. commissum sit *homicidium an furtum.* Priori casu damnum, quod familia, vel alius, cuius interest. sentit, non potest quoad interesse priuatum, praesertim si delinquens summa premitur inopia, refundi ac resarciri; quoad interesse publicum, ille mortis poena pro qualitate circumstantiarum potest affici, vel fustigari, vel tantum relegari. Cum vero ad supplicium exequendum magni requirantur sumtus, ab hoc incommodo quilibet iudex sponte sua sese liberabit. Posteriorio-

Quaestio
de iurisdictione in
ter dominum ter-
ritorii, &
eum, qui
exercet
ius condu-
cendi.

steriori autem casu saepius fieri solet, vt in confinibus pagis, vicis, vrbibus, res per furtum ablatae abscondantur, nec non a pessimis hominibus receptae occultentur, sique Dominus conducendi ius habet eorum aedes visitandi, literas incarcerationis patentes (Stets Brieffe) circa potius emittendi, possunt fures non adeo multis impensis capi, atque ablatae res suis dominis restitui. Hinc vt eo facilius omnes euitentur ambages, neque dominus conducendi, ad res per furtum spoliatas peregrinantibus alioqui resarciendas obstrictus, reddatur deterior, satius omnino est, praesertim in casu furri commissi, potius domino conducendi, quam territorii, ius cognoscendi relinqui. Consentit COCCEIVS in *Iure publ. Cap. 23. Sect. 2. §. 42. ibique cit. Aut.* Neque me hic mouent aliorum adsertiones in contrarium, cum sane, quantum probabili coniectura assequi licet, distincte iuxta ipsorum perpetratorum delictorum internam indolem merito procedendum, ac difficilis haec quaestio dirimenda sit. Natura & diuersitas delictorum hac in re vtramque omnino facit paginam. Aliae distinctiones videri possunt apud MAVL. de *Iur. conducendi Tit. 50. n. 6.* qui a MYLERO in *Tr. de Principibus & Statibus Imp. Rom. Germ. P. II. Cap. LIX. §. 13.* allegatur. ὅς ἐν παρόδῳ hic monendum, MYLERI *d. l.* adsertionem, quae pro iurisdictione, Domino ductus competente, militat, nimis esse generalem, imo nec satis idoneis rationibus suffultam. Leges enim ex *Iur. Rom.* quas probationis ergo adduxit, exceptioni fori incompetentis sunt obnoxiae, neque facile a leui nota μεταβάσεως εἰς ἄλλο γένος liberari possunt. Turpitudinis res est, versantem in materia iuris publici, opinionis firmamenta ex *Iurē Ciuili* accersere velle.

§. XXVII.

Onus reficiendi vias regulariter incumbit Principi.

Incumbit quoque Principi, praesertim cum vectigalia guidagia, pedagia, accipiat, vt vias reficiat, illasque tectas, integras, fartas, munitas, ab omni impedimento liberas, conseruet. Conseruantur autem inprimis viae in vrribus, si quisquiliae, sordes, stercora, aliaeque impuritates, expurgantur, quo tendunt etiam Praetorum edicta, quae descripta ac consignata reperiuntur in *L. Praetor air. 2. §. 29. ff. ne quid in loco publico, irineretur far.* Sed quod haec omnia minus rite obseruentur, testantur exempla & morbi, hinc inde grassantes. Causa etiam, quam ob rem in hac, illaue, ciuitate tot tantaque sauiant lues, ex physicis demonstrari potest, quia stercore cadauerumque proiectione aer inficitur, hominesque attractione s. inspiratione infecti aeris adfiguntur. STRYK in *Tr. de hinc Sensuum diff. de Olfactu C. 2. n. 8. §.* Atque hae incommoditates vt euitarentur, iure Rom. aedilibus olim commendatum erat, *L. vn. §. 5. ff. de via publ. §. si quid in ea factum esse dicat.* ne permitterent stercore proicere, morticina, aut pelles iacere. conf. B. SCHWENDENDORFF. *diff. de Conseruatione viae publ. Lips. 1691.*

§. XXVIII.

De conseruandis viis publ. & actione contra Principem ad indemnitatem.

Conseruantur porro viae publicae, si a nefariis hominibus atque praedonibus purgantur. Quodsi vero Princeps vias publicas a malis hominibus haud purgandas curauit, & iter facientium res a praedonibus furto ablatas, praesertim cum vectigalia, pedagia, guidagia, Zoff Geleift und Wege-Geld accipiat (hoc enim ipso se obligat ad securitatem praestandam) eum duplici actione posse

posse conueniri, multis cum Doctõribus & me adfirmare oportet, (I) *ex quasi contractu*. Commodum enim qui exacta pecunia sentit, vt is onus quoque persentiscat, necesse est. ROSENTHAL *de Feud. Cap. 5. conclus. 22. lit. a.* GAILIUS *L. II. Obs. 64. n. seqq. (II.) ex quasi delicto*; quia, vt vulgo dicere amant, negligens existit in inuestigandis & coërcendis praedonibus & insidiatoribus. GROTIUS *de I. B. & P. L. II. C. 17. ff. 20. n. 1.* & ZIEGLER. *in Not. C. I.* Cum tamen ipsi de iure incumbat, curare, vt prouincia malis purgetur hominibus, *L. Praeses 3. & 4. ff. de offic. Praef. L. congruit 13. ff. eod. L. 2. ff. de offic. Rect. Prou. WESENB. ad ff. Tit. de Public. & vectigal. n. 4.* sed, neminem vltra vires obligari posse, cum dictamine rectae rationis legibusque conueniat *L. 185. ff. de R. I.* ita praemissa thesis hoc modo erit limitanda, (I.) si ob bellum, vel propter obsessiones itinerum, vulgo *Wegelagerungen*, BERLICH. *Part. I. concl. 20.* MEVIUS *ad Jus Lubec. P. IV. T. 16. art. 2.* vel nimiam praedonum multitudinem, viae publicae seruari nequeant, FRITSCH. *Tr. de Reg. Jur. viar. publ. C. 12. n. 27.* Atque si impossibilitas certo adpareat, a poena, ceterisque facti & iuris vinculis, exemptum esse, necessum est. (II.) si viatores plane inusitatas, relictis ordinariis & consuetis, iuerint, & illas quaesuerint. Sic enim Princeps a sua obligatione prorsus liberatur, ZASIVS *ad ff. de bis, qui deiec. n. 11.* cum damnum, quod quis sua culpa sentit, sentire non videatur.

§. XXIX.

Soler quandoquidem accidere, vt subita inundatione, Quinam
terrae motu, aut aliis fortuitis casibus, viae publicae ad viarum
corrumpantur, planeque deuasentur, & quaeritur, quis publica-
rum ex-
nam structio-

mem ope-
ras prae-
stare, vel
impensas
dare, tene-
antur.

nam ad harum exstructionem operas praestare, impensasque dare, teneatur? In iure ciuili neminem ab hac onere exceptum esse, reperimus *L. 13. §. 6. ff. de Act. Emr.* & ne quidem ecclesias, *L. 4. C. de Priuileg. dom. August.* ibi: *Ad instructiones reparationesque itinerum, pontium, nullum genus humanum, nullius dignitatis & venerationis meritis cessare oportet, & L. 7. C. de S. S. eccles. ibi. Ad instructiones itinerum, pontiumque, etiam diuinas domus, & venerabiles ecclesias, tam laudabili titulo libenter adscribimus; & consuetudine introductum est, vt subditi illius territorii operas, Frey-Dienste, Frohn-Dienste, praestent. ZIEGLER de Iur. Mai. Libr. II. C. 17. §. 21. peregrini autem certam pecuniam contribuant.*

§. XXX.

De consti-
tuendis
certis per-
sonis con-
seruanda-
rum via-
rum publ.
causa.

Cura viarum publicarum Iure Rom. certis magistratibus concredita erat, hodie vero Principes certas personas, quae earum agant curas, constituunt, qui passim vocantur *Burg-Boigte*. Atque hoc singulare est, quod *MAXIMILIANVS I.* Notariis publicis vias publicas curandas imposuerit; conf. *VOLCKMANN. in Manuali Aduocatorum & Notariorum P. I. Cap. IX.* Multa quoque ex vniuscuiusque loci *Ordinat. Polit.* videri possunt, de quibus plura hic dicendi non est locus, sed haec pro instituti ratione sufficient. Tandem, ne per deuias viarum declinationes ad inferos ducamur, summum aeternumque Numen, vt viam rectam nobis conferuare, atque, vt ad hoc tempus vsque, ita & in posterum quam clementissime demonstrare velit, instantissimis precibus supplex rogo. TE vero, *B. LECTOR,* rogatum volo, vt, sicubi calamus festinans titubauerit, viaque vera aberrauerit, illud mihi pro *TVA* humanitate, beneuolentiaque, ignoscas,
SOLI DEO GLORIA.

NOBILISSIMO ET DOCTISSI-
MO HVIVS DISSERTATIONIS
AVCTORI

S. P. D.

PRAESES.

QVanta ab annis academicis pendeat felicitas, siquidem iusta eorum per totum legitimum spatium habeatur ratio, non est, cur pluribus proberetur. Quotidie exempla hoc demonstrant haud pauca. In duobus autem potissimum extremis peccari, animaduertimus. Aut enim nihil, aut aliud plane agendo, in Academicis viuentes, tempus suum transigunt. Immo sunt multi, qui ab initio quidem ad scopum sibi praefixum omni cura spectare praetendunt, sed finis, qui tamen coronare debebat opus, edocet, quod isti tantum visi fuerint suo proposito vacare, reapse autem illud tenuerint nequaquam.

Tu

Tu autem, Nobilissime & Doctissime Vir, nihil minus, quam eius modi hominum tramitem, fuisti secutus, quin potius ita coepisti, ita perrexisti, in Academiis versari, ut fieri non potuerit, quin opratus studiis responderet exitus. Quo circa etiam Tibi, iter academicum feliciter emenso, prius, quam cursum in patriam dirigis, dissertationem *de iure viarum publicarum* sub moderamine meo habere, sicque satis idoneum doctrinae Tuae specimen magno cum applausu edere, ut libuit, licuit. Iam nunc nihil reliquum est, quam ut Tibi, Nobilissime Domine, de via laborum academicorum optime peracta ex animo gratuler, minime dubitans, Tibi conciliatorum Te Patronos ac Maecenates, quorum favore & benevolentia subleuatus, rei publicae ac forrensi ex animi sententia inferuire queas. Vale, &, Deo curriculi Tui duce, bonorum auxilio, ac propria virtute comite, ad ampliora contende. Scribebam Vittembergae d. 9. Aprilis

A. C. MDCCXXIX.

ULB Halle

004 503 04X



3

TA 706 u1+r
din







20
1978

1729

1

Q. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA
DE
JURE
VIARVM
PUBLICARVM
QVAM
PRAESIDE
GEBHARDO CHRISTIANO
BASTINELLERO
JCTO

SAC. REG. MAJ. POLON. AC PRINC. ELECT. SAX.
A CONSIL. AVLAE, CODICIS PROF. PVBL. CVRIAE
PROVINC. ET CONSIST. ECCLES. ELECTOR. SAX.
SCABINATVS ET FACVLTATIS JURID. ASSESSORE
PATRONO ATQVE PRAECEPTORE AETATEM
DEVENERANDO

IN ILLVSTRIAD ALBIM ACADEMIA
AD DIEM APRIL. MDCCXXIX.
PVBLICAE DISQVISITIONI SVBIIICIT
AVCTOR ET RESPONDENS
GEORGIVS ERNESTVS HEIM
HERMANSFELDA - HENNEBERG.

WITTEBERGAE
TYPIS GAEBARDTIAE VIDVAE.

